

Sygn. akt III A Ua 1841/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Grażyna Szyburska-Walczak (spr.)

Sędziowie: SSA Stanisława Kubica

SSA Irena Różańska-Dorosz

Protokolant: Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku M. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji M. N.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 września 2016 r. sygn. akt IX U 729/16

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 września 2016 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie M. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 21 kwietnia 2016 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy, w rozpoznaniu wniosku z dnia 26 lutego 2016 r., odmówił M. N. prawa do emerytury pomostowej argumentując, że nie udowodnił on okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat, nie spełnił więc warunków do przyznania świadczenia wymienionych w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

M. N. w odwołaniu od powyższej decyzji podnosił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach przed 01.01.1999 r., jak również po 31.12.2008 r. Wskazał, że jako samozatrudniony ma styczność z tlenkami metali ciężkich, oparami ołowiu, ołowiem, oparami przeciwutleniaczy (kwas solny), z obróbką mechaniczną szkła.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia, wskazując, że wnioskodawca nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat, przed dniem 01.01.1999 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym

charakterze, w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z literalnego brzmienia przepisu art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że emerytura przysługuje pracownikowi, który wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wyszczególnione w załącznikach do ustawy, natomiast wnioskodawca od 01.11.1994 r. prowadzi działalność gospodarczą i pomimo że prowadzenie działalności wiąże się w jego przypadku z warunkami szkodliwymi dla zdrowia, to nie wykonuje zatrudnienia w ramach stosunku pracy na podstawie przepisów kodeksu pracy. Zarówno powołane przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r., jak również ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, dotyczą pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na podstawie następującego stanu faktycznego ustalonego na podstawie dokumentacji z akt rentowych oraz zeznań wnioskodawcy:

M. N., ur. dnia (...), legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 41 lat 9 miesięcy i 5 dni. Jest technikiem mechanikiem, pracował jako asystent projektanta, a po 1991 r. prowadził hurtownię zabawek. Następnie pracował jako kierownik biura marketingu, a także zajmował się projektowaniem i wytwarzaniem mebli, prowadząc działalność w formie spółki cywilnej.

Od 01.11.1994 r. prowadzi działalność gospodarczą-projektowanie i wytwarzanie witraży, która wiąże się z warunkami szkodliwymi dla zdrowia.

Wnioskodawca zajmuje się także konserwacją witraży, co wiąże się z wdychaniem tlenków metali ciężkich. Nigdy nikogo nie zatrudniał, nie wykonywał zatrudnienia w ramach stosunku pracy na podstawie przepisów kodeksu pracy.

Decyzją z dnia 21.04.2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił M. N. prawa do emerytury pomostowej, gdyż nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat przed dniem 1.01.1999 r., nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, a ponadto po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na treść art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.).

Zgodnie z wymienionym przepisem, prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., w wieku powyżej 60 lat w przypadku mężczyzn, który spełnia łącznie następujące warunki:

- legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącym co najmniej 15 lat,
- ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
- po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,
- nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Zgodnie natomiast z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

(Dz.U. Nr 8, poz. 43 z 1983 r. ze zm.) okresami uzasadniającymi nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku określonym w załączniku do cytowanego rozporządzenia oraz w przepisach resortowych.

Stosownie do § 2 ust 2 tegoż rozporządzenia okresy pracy, uzasadniające prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu stwierdza pracodawca na podstawie posiadanej dokumentacji albo w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust 2 rozporządzenia albo w świadectwie pracy.

Sąd podkreślił, że wnioskodawca od 01.11.1994 r. prowadzi działalność gospodarczą i pomimo że prowadzenie działalności wiąże się z warunkami szkodliwymi dla zdrowia, to nie wykonuje zatrudnienia w ramach stosunku pracy na podstawie przepisów kodeksu pracy. Natomiast zarówno powołane przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r., jak również ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, dotyczą pracowników.

Apelację od wyżej opisanego wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej. Apelujący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego, bowiem w jego ocenie ustawa o emeryturach pomostowych odnosi się także do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą jednoosobowo. Na poparcie swojego stanowiska przytoczył argumentację zawartą w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., sygn. akt III UZP 48/84, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu sądowym możliwe jest ustalenie okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie innych dowodów niż świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez pracodawcę, a także wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 17/03 (Dz.U. Nr 144 z 2004 r., poz. 1530), z którego wynika, że za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych uprawniającą do wcześniejszej emerytury należy uznać także pracę wykonywaną w szczególnych warunkach w prywatnych zakładach pracy. Apelujący powoływał się na przepisy art. 2, art. 24, art. 32 i art. 37 Konstytucji RP.

Organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 965) świadczenie to przysługuje pracownikowi urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., w wieku powyżej 60 lat w przypadku mężczyzn, który spełnia łącznie warunki wymienione w cytowanym przepisie, a prawidłowo przytoczone przez Sąd I instancji. Sąd ten prawidłowo ustalił stan faktyczny, który Sąd Apelacyjny uznaje za własny, bez potrzeby ponownego jego przytaczania. Dodać tylko trzeba, że zgodnie z art. 49 cytowanej ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy, prace w szczególnych warunkach, to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesy starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku

emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku, wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Stosownie do art. 3 ust. 3 cyt. ustawy, prace o szczególnym charakterze, to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Sąd Okręgowy słusznie zauważył, że zgodnie z art. 51 ustawy, płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 01.01.2009 r.

Emerytury pomostowe zastąpiły emerytury w niższym wieku emerytalnym przyznawane na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracownikom wykonującym pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie poddawane było w wątpliwość, że prawo do emerytury w niższym wieku przysługiwało pracownikom. Przykładowo w wyroku z dnia 19 maja 2011 r. III UK 174/10 LEX nr 901652 - Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 32 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadza jako kryterium dyferencjacji wieku emerytalnego - rodzaj wykonywanej pracy (tj. szczególne warunki, w jakich jest ona świadczona lub szczególny jej charakter), narażający na szybsze zrealizowanie się ryzyka emerytalnego z powodu wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sprawności psychofizycznej pracownika. Brzmienie powołanego przepisu nie pozostawia bowiem wątpliwości, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego przysługuje jedynie osobom wykonującym owe prace w ramach pracowniczego zatrudnienia.

Jak wyżej wspomniano, emerytury pomostowe zastąpiły emerytury w wieku niższym niż powszechny. Krąg osób uprawnionych wyznaczają obecnie wykazy prac uprawniających do świadczenia, stanowiące załączniki do ustawy. Katalog prac uprawniających do emerytury pomostowej zawarty w wykazach stanowiących załącznik do ustawy jest węższy od katalogu zawartego w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), ale przytoczone przepisy pozwalają także na nabycie prawa do emerytury pomostowej przez osoby, które legitymowały się okresami pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej, o ile spełniały pozostałe warunki wymienione w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. W każdym jednak przypadku nie odnosi się to do osób wykonujących czynności w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Wykonywanie przez ubezpieczonego, będącego pracownikiem, pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Z wymienionych powyżej względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 kpc, orzekł o oddaleniu apelacji.

SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Grażyna Szyburska-Walczak SSA Stanisława Kubica